

" בשבילי הזיכרון "- "לכל איש יש שם"

שם המגישה: חליוה שגית

שם ביה"ס: גלים

שם היישוב: אשדוד

שם ההשתלמות: הכשרה והעמקה לרכזי חינוך חברתי ערכי

שנה: תשפ"ב

הנרי אורנשטיין (1923-2021)

הנרי אורנשטיין הוא ניצול השואה, שנודע כממציא ומפתח צעצועים יהודי פולני-אמריקאי, שחקן פוקר מקצועי ויזם. אורנשטיין הגיע לארצות הברית כפליט, לאחר מלחמת העולם השנייה, והחזיק ביותר ממאה פטנטים הרשומים על שמו, שהנודע שבהם עבור צעצועי הרובוטריקים. הוא עשה הון כמעצב צעצועים ויצרן, ונכנס להיכל התהילה של הממציאים בניו ג'רזי.

הנריק (הנרי) אורנשטיין נולד בשנת 1923
בהרוביישוב שבפולין למשפחה יהודית.

לאחר כניסת הוורמאכט להרוביישוב בספטמבר
1939 אורנשטיין, יחד עם שלושת אחיו ואביו,
ברחו בתחילה לאוליקה. הם התגוררו באוליקה
במשך שנתיים לפני שחזרו לאמם ואחותם
בהרוביישוב. [3] אורנשטיין הסביר בראיונות כי
משפחתו בנתה מקומות מסתור סודיים בין
קירות כפולים, שם התחמקו מהרשויות. לבסוף,
לאחר שאזלה אספקת המזון והמים, הם הסגירו
את עצמם.

הוריו הועמסו על משאיות עם יהודים אחרים והועברו לבית קברות שבו נורו למוות. הוא ואחיו הועברו למחנה הכלא בודז'ין בדרום-מזרח הגנרלגוברנמן, שבסופו של דבר שולב כמחנה משנה במחנה הריכוז מיידנק. אורנשטיין ואחיו הוחזקו גם בפלאשוב שבדרום-מערב הגנרלגוברנמן תחת אמוץ גת הידוע לשמצה. אורנשטיין ואחיו הועברו מאוחר יותר למחנה הריכוז ראונסבריק בגרמניה.

בעודו בבודז'ין שמע אורנשטיין יום אחד הודעה ברמקול שעל כל מדען להירשם במשרד. בהנחה שבכך יהיה סיכוי להישרדות, אורנשטיין רשם את אחיו ואותו, אם כי לאף אחד מהם לא הייתה הכשרה מדעית. אורנשטיין אמר כי המפקדים הגרמנים הנאצים הבינו שחלק מהנרשמים אינם מדענים, אך יחד עם התחבולה לאפשר להם להישאר במה שמכונה "עמדות מחקר" במקום שיגויסו למלחמה.

לאחר המלחמה

אורנשטיין ושני אחיו, פרד וסם, שרדו את השואה. הוריהם נרצחו על ידי נאצים בשנת 1942, ואחיהם פליקס ואחותו האנקה מתו בימי השבי האחרונים שלהם במחנות ריכוז נפרדים בסוף המלחמה. הוא היגר לארצות הברית על סיפונה של USS פלטשר, משחתת ששימשה להובלת פליטים. הוא הצטרף לדודו באפר וסט סייד של מנהטן.

בתחילה מצא עבודה בחברת שימורי המזון ליבי. יום אחד הבחין בבובת כלה בתצוגה של חלון כלבו והוא החליט שהוא יכול להכין אחת כזו והפך ליצרן צעצועים. לאחר שזכה להצלחה ביצור בובותיו הראשונות, הרוויח את מיליון הדולרים הראשונים שלו והקים את Topper Toys. הוא ייצר צעצועים ידועים כמו קו הבובות "Suzy Cute" " של בובות מיניאטורות וקו מכוניות.

המנכ"ל לשעבר של יצרנית הצעצועים האמריקנית הסברו אמר כי אורנשטיין היה "הזרז לייצור" ה"טרנספורמס", הידועים בישראל כ"רובוטריקים", הצעצועים שמשנים את צורתם ונחשבים לאחד מצעצועי הילדים הנמכרים בהיסטוריה.

באתר העמותה שייסד, "פרויקט אורנשטיין", נכתב כי "הנרי הבחין בצעצועים מיוחדים שיוצרו ביפן, המשנים את צורתם מכלי רכב לרובוטים. בשנת 1983 טס ליפן, כדי לרכוש את הזכויות להפצת הרובוטריקים בארצות הברית, פנה להסברו ושכנע אותה ליצר את הרובוטריקים".

פרט לרובוטריקים, האחראי להמצאות רבות אחרות ובהן הבובה "רולי סופרייז" אורנשטיין היה, שמגדלת או מקצרת שיער ראשה בשניות. "תוך פחות משנה נמכרו יותר ממיליון וחצי בובות כאלו", אמר בגאווה בריאיון ל"ידיעות אחרונות" ב-1989, אז כונה "האבא של הרובוטריקים".

אלוף פוקר, גם אחרי גיל 80
ההמצאה הידועה ביותר שלו, פרט לרובוטריקים,
היא כלל לא של צעצוע - אלא של משחק הקלפים
שבו התמחה. אורנשטיין המציא את "ההול-קארד
קאם", המצלמה שבעזרתה הצופה בבית יכול
לדעת באילו קלפים מחזיק כל שחקן.

המצלמה הזו, שאותה המציא אורנשטיין ב-1995,
שינתה למעשה את כל תחום שידורי הפוקר,
וסייעה לענף לצבור פופולריות עצומה. כשחקן
פוקר הוא סיים שמיני באליפות השנתית ב-1995,
שנה לאחר מכן זכה בתחרות אחרת ואפילו אחרי
שעבר את גיל 80 המשיך להצטיין. בסך הכול הוא
צבר 230 אלף דולר בתחרויות הפוקר וב-2008
נבחר להיכל התהילה של הפוקר.

תרומתו ונדיבות ליבו

• בעשרות השנים האחרונות דאג לתרום כספים לישראל, לניצולי שואה ולחסידי אומות העולם. בין היתר תרם לשיפוץ המחלקה לשיקום שידרה בבית החולים השיקומי לוינשטיין ברעננה והקים בקריית אונו את "בית אורנשטיין", בית דיור מוגן לניצולי שואה.

ב-2017 נוסדה בארץ עמותת פרויקט אורנשטיין. באתר העמותה נכתב כי הוקמה "במטרה לדאוג לארוחות חמות ומוצרי מזון, ביטחון ותמיכה לקשישים, ניצולי שואה, משפחות נזקקות, ילדים ונוער בסיכון. הנרי ורעייתו סוזי תורמים זה עשרות שנים מכספם וממרצם במטרה לסייע בדרכים רבות לנזקקים בארה"ב ובישראל".

אורנשטיין היה נדבן ידוע. בשנת 1984 הקימה הממשלה האמריקאית בניין בן אחת עשרה קומות למשפחות בעלות הכנסה נמוכה. אורנשטיין עזר במימון בניין הדירות וכינה אותו לכבוד הוריו: בניין לייב וגולדה אורנשטיין. הוא תרם את מרבית העלויות לבניין לייב וגולדה אורנשטיין בקריית אונו, בו יחידות דיור ומתקני פנאי.

בשלושים השנים האחרונות סייע אורנשטיין לאלפי תושבי ניו יורק עניים בתשלום דמי השכירות והחשבונות הרפואיים שלהם.

לרגל יום השואה שצוין בשנת 2019 אורנשטיין, יחד עם אשתו סוזי, הרימו תרומה של מיליון ורבע דולר אמריקאי למחלקה לשיקום עמוד השדרה של המרכז הרפואי לשיקום לוינשטיין, שיועדו לשיפוץ המחלקה. המחלקה קרויה מאז המחלקה לשיקום שדרה ע"ש אורנשטיין.

יהי
זכרו
ברוך

רפלקציה

- השתלמות זו הייתה עבורי מעניינת, מספקת ומהנה. מיומנויות ה-SEL שלמדתי בהשתלמות זו עזרו לי ליישמן בשיעורי חינוך, פעילויות חברתיות ובשיעורים מקוונים, ובכך העשרנו את הידע הפדגוגי חינוכי של התלמידים. שיטה זו מלמדת כיצד לתרגל מיומנויות לתקשורת אמפטית ומכילה. בעת הזו בה אנו מתמודדים עם שינויים ומצבים של אי ודאות בייחוד בבית-ספר שבו אני מלמדת - ביה"ס לחינוך מיוחד, נדרש פיתוח של מיומנויות מסוג אלו. היכולת לתת מענים רגשיים וחברתיים לתלמידים וזאת מתוך ההכרה בכך שמיומנויות אלו חשובות לתהליכי ההתפתחות בכלל ולתהליכי למידה בפרט. החומר הלימודי מאוד עזר ותרם לי וכן, כל הנושאים שנלמדו בהשתלמות. הייתי מרוצה מכל השיעורים שהיו ולא הייתי משנה דבר. אין ספק שאני נהנית יותר בלמידה פרונטלית בין-אישית מאשר בזום ועדיין, המנחות והשותפות הפכו למידה זו למהנה. השנה פחות הייתי נוכחת פיזית (אני בחופשת לידה) אך, הייתי מעורבת בכל הפעילויות שנעשו בביה"ס. כל שאלה/בעיה שעלתה אתי הייתה זמינה לענות לי ולעזור בזמן. תודה רבה על חשיבה בבחירת התכנים וחוויות הלמידה.

שגית חליוה